

**ΟΜΙΛΙΑ προέδρου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου
Εβραϊκών Κοινοτήτων, τ. προέδρου ΚΙΣΕ & Ι.Κ. Αθηνών ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΑΛΜΠΑΛΑ
ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ
Αθήνα Τετάρτη 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2016**

Ο πρώην Αρχιραββίνος της Μεγάλης Βρετανίας, ο Λόρδος Jonathan Saks, έχει πει: “οι Εβραίοι έχουν τις πέντε γνωστές αισθήσεις, αλλά και μία ακόμη, αυτή της μνήμης”.

Εξοχότατε Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, Δίκαιοι και απόγονοι Δικαίων, Αγαπητοί Όμηροι, Κυρίες και Κύριοι,

Στις 18 Νοεμβρίου 2013, σε σεμνή τελετή στο Προεδρικό Μέγαρο, το Ίδρυμα Raoul Wallenberg τίμησε τους Έλληνες Δικαίους και τον Ελληνικό λαό στο πρόσωπο του τότε Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Καρόλου Παπούλια.

Ήμουν εκεί, τότε ως Πρόεδρος του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος. Ήταν ακριβώς εκείνη η στιγμή, που η μνήμη αυτή ζύπνησε.

Ήταν τότε, που η εικόνα του χρέους και της απότισης τιμής στους Έλληνες Δικαίους των Εθνών πλημμύρισαν τη σκέψη μου.

Ήταν τότε, που υποσχέθηκα στον εαυτό μου και στο ακροατήριο, ως κρυμμένο παιδί που μαζί με την πατρική μου οικογένεια μας είχε σώσει ένας Έλληνας Δίκαιος, ότι ο Εβραϊσμός της Ελλάδος θα τιμήσει τους Έλληνες Δικαίους των Εθνών.

Σήμερα, ύστερα από δύο χρόνια, η Εβραϊκή Κοινότητα της Ελλάδος τιμά, με τα Αποκαλυπτήρια του Μνημείου, τους 328 Έλληνες Δικαίους μεταξύ των Εθνών, ώστε να μείνει ζωντανή για πάντα η μνήμη του ηρωϊσμού τους και η ευγνωμοσύνη μας στην ανθρωπιά τους. Η Μνήμη και η Ευγνωμοσύνη δεν έχουν ημερομηνία λήξης. Είναι παντοτινές.

Οι Σωτήρες μας, οι Έλληνες Δίκαιοι, δικοί σας άνθρωποι και στενοί συγγενείς σας, αλλά και πολλοί άλλοι άγνωστοι και ανώνυμοι Έλληνες Χριστιανοί, με αυτοθυσία και περισσή γενναιότητα, έκρυψαν, φυγάδευσαν και διέσωσαν, στα μαύρα χρόνια της Γερμανικής κατοχής, πολλούς Έλληνες Εβραίους για να μην βρουν εξευτελιστικό θάνατο στην κόλαση των ναζιστικών στρατοπέδων του Γ' Ράιχ.

Είναι πολύ δύσκολο στις μέρες μας να ερμηνευθεί η περιθωριοποίηση του κινδύνου, η αποφασιστικότητα και ο ηρωϊσμός αυτών των ανθρώπων, κάτω από συνθήκες φόβου και πείνας της εποχής, για να κρύψουν Εβραίους συμπολίτες τους, έχοντας πλήρη επίγνωση, όμως, ότι, αν τους ανακαλύψουν η Γκεστάπο και τα SS, τους περιμένει βέβαιος θάνατος με φρικτά βασανιστήρια.

Τι σήμαινε τότε να αφηφήσεις τον κίνδυνο και να παίξεις την ίδια σου ζωή και της οικογένειάς σου κορώνα – γράμματα για να κρύψεις καταδικασμένους Εβραίους; Μόνον αυτοί, που είχαν ιδιαίτερη αίσθηση ευθύνης, προστασίας και αφοσίωσης για τον συνάνθρωπό τους, θα μπορούσαν να επιτελέσουν τέτοιες πράξεις ηρωϊσμού, αυτοθυσίας και αλτρουϊσμού. Γνώριζαν πολύ καλά, ότι ο θάνατος με τουφεκισμό ήταν η συνήθης επιλογή των Γερμανών για όποιους θα έκρυβαν ή θα βοηθούσαν Εβραίους. Δεν έκαναν πίσω όμως, δεν αμφιταλαντεύθηκαν μπροστά στο υπέρτατο καθήκον να σώσουν μια ζωή, την Αξία που λέγεται Άνθρωπος.

Από την άλλη πλευρά ας προσπαθήσουμε να φαντασθούμε τη χαμένη ταυτότητα των διασωθέντων και την απόλυτη εξάρτηση από τους Σωτήρες τους σε μια θάλασσα αδιαφορίας, ανεξήγητης και μερικές φορές επιλήψιμης εχθρότητας και πολλές φορές σοβαρού κινδύνου κατάδοσης και προδοσίας, που σε κάθε στιγμή θα μπορούσε να οδηγήσει στο εκτελεστικό απόσπασμα και τους κρυμμένους Εβραίους και τους Σωτήρες

τους.

Ο θεσμός των “Δικαίων των Εθνών” καθιερώθηκε το 1963 και αναφέρεται στον τιμητικό τίτλο που δίνει το Κράτος του Ισραήλ, μέσω του Ιδρύματος Γιαντ Βασέμ, σε όσους μη Εβραίους διακινδύνευσαν τη ζωή τους προκειμένου να διασώσουν διωκόμενους και κρυπτόμενους Εβραίους από τη ναζιστική μηχανή θανάτου στη διάρκεια του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.

Υπάρχουν και άλλα ιδρύματα, όπως το Ίδρυμα Raoul Wallenberg, από τον Σουηδό διπλωμάτη που έσωσε χιλιάδες Ούγγρους Εβραίους, και το Ίδρυμα GARIVVO (Ο Κήπος των Δικαίων), που ψάχνουν ακόμα και σήμερα να εντοπίσουν και να τιμήσουν οικογένειες και τα σπίτια τους, στα οποία βρήκαν στοργή και ασφάλεια κατατρεγμένοι Εβραίοι. Τα ονομάζουν “Σπίτια της Ζωής”. Ένα τέτοιο σπίτι άνοιξε πρόσφατα στο νησάκι Ερικούσα, βόρεια της Κέρκυρας, και ένα δεύτερο ετοιμάζεται να ανοίξει σύντομα στον Πειραιά.

Το Ίδρυμα Γιαντ – Βασέμ έχει αναγνωρίσει, καταγράψει και τιμήσει 25.685 Δικαίους από 50 περίπου χώρες. Μεταξύ αυτών 328 Έλληνες. Μικρό αλλά αντιπροσωπευτικό δείγμα της ψυχής, του θάρρους και της αυταπάρνησης του Έλληνα.

Ο Κλήρος, η Αστυνομία, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι Αντιστασιακές οργανώσεις στο βουνό, στη θάλασσα και στις πόλεις και μαζί τους πολλοί, απλοί, καθημερινοί άνθρωποι, παντρεμένα ζευγάρια, ακόμη και ολόκληρες οικογένειες από χωριά, νησιά και πόλεις διακινδύνευσαν τη ζωή τους. Και βγήκαν νικητές, γιατί ήταν σπουδαίοι άνθρωποι, πλούσιοι σε αξίες και ιδανικά, χαρίζοντας απλόχερα σε εμάς και τις οικογένειές μας το θεϊκό δώρο της ζωής. Αυτό το δώρο, που οι παρανοϊκοί ναζιστές του Χίτλερ, που αρκετοί θαυμαστές τους υπάρχουν δυστυχώς και στη χώρα μας σήμερα, ήθελαν να μας το στερήσουν για ένα και μοναδικό λόγο, επειδή είμαστε Εβραίοι.

Εξοχότατε Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,
Κυρίες και Κύριοι,

Αν και έχουν παρέλθει περισσότερα από 70 χρόνια από το Ολοκαύτωμα, οι μνήμες εξακολουθούν να είναι, και πρέπει να είναι, ιδιαίτερα έντονες και νωπές. Το Ολοκαύτωμα με τη βαρβαρότητά του, είναι το συγκλονιστικότερο γεγονός της πρόσφατης ιστορίας της ανθρωπότητας. Είναι δύσκολο να μιλήσεις για την τραγικότητα και την επιστημοσύνη καταστροφής που εκπέμπει, αλλά και απίθανο να μείνεις σιωπηλός.

Η επτέιος του Ολοκαυτώματος είναι πάντα μια ζοφερή ανάμνηση. Ένας εφιάλτης που τον έζησαν εκτρωματικά, όχι μόνον τα εκατομμύρια θύματα των στρατοπέδων του μαζικού και βιομηχανικού θανάτου, κάτω από τις μπότες των εξολοθρευτών και μέσα στους θαλάμους των αερίων, μα και όσοι επέζησαν, όσοι διέφυγαν, όσοι κρύφτηκαν, όσοι δεν γνώρισαν άμεσα τη φρίκη της εξόντωσης, τις κραυγές απελπισίας των θυμάτων και τη θηριωδία των βασανιστών.

Αυτοί ήταν οι λίγοι και τυχεροί χάριν σε εσάς τους Δικαίους των Εθνών, στους προγόνους σας και συγγενείς σας. Ήταν αυτοί που δεν καταράστηκαν το σκοτάδι και την καταχνιά, για να μείνουν σιωπηλοί και αδιάφοροι, αλλά άναψαν ένα κερί, ένα χάδι ανθρωπιάς μέσα στο απέραντο σκοτάδι.

Που αλλού στην κατεχόμενη Ευρώπη δεν πιάστηκε ούτε ένας Εβραίος σε ολόκληρο νησί, όπως στη Ζάκυνθο, χάρις στον Μητροπολίτη και τον Δήμαρχο, αλλά και στην πόλη της Κατερίνης, που απλοί χριστιανοί συμπολίτες έκρυψαν και έσωσαν όλους τους Εβραίους;

Που αλλού Αρχιεπίσκοπος και Μητροπολίτες έκαναν εικονικούς γάμους, έδιναν ψεύτικα ονόματα, έστελναν Εβραίους στο βουνό στα Φιλόξενα και ασφαλή λημέρια της Εθνικής Αντίστασης;

Που αλλού Αρχηγός Αστυνομίας και αστυνομικοί διευθυντές έβγαζαν ταυτότητες με χριστιανικά ονόματα σε Εβραίους, για να τους γλυτώσουν από βέβαιο θάνατο;

Που αλλού αντιστασιακοί της πόλης έκρυβαν, πρόσεχαν και νοιάζονταν για τους

κατατρεγμένους Εβραίους;

Την απάντηση, ως Θρίαμβο της Ηθικής, την δίνει ο συγγραφέας Στρατής Δούκας, σε αφήγηση – μαρτυρία του στον ποιητή Ευάγγελο Ανδρέου όπου λέει: “Πουθενά στην νότια Ευρώπη δεν αναπτύχθηκε τόση προσπάθεια όσο στην Ελλάδα για την προστασία και τη διάσωση των Εβραίων από την απανθρωπιά του ναζιστικού καθεστώτος, και της “φιλοσοφίας” του. Η ιστορία της διάσωσης των Ελλήνων Εβραίων, που παραμένει κατά ένα μεγάλο μέρος ακόμα ανεξερεύνητη, αποτελεί μια κορυφαία καταγραφή της ηθικής, της αγάπης, του σεβασμού, της θυσίας και τελικά μια έκφραση της ίδιας της ανθρωπότητας, που δεσμεύει από κοινού τους ανθρώπους, στην άγρυπνη υπηρεσία υψηλών στόχων και ιδανικών”.

Οι Έλληνες Δίκαιοι, και όλοι οι Δίκαιοι, στη φορτισμένη και ταραγμένη κοινωνία που ζούμε σήμερα όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου, αποτελούν φωτεινό παράδειγμα υψηλού συμβολισμού, ιδιαίτερα για τις νέες γενιές, που επιζητούν μια καλύτερη ζωή. Πιο ανθρώπινη, πιο δίκαιη, πιο ελεύθερη.

Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί σαν ένα είδος κληρονομιάς στην ανθρωπότητα, για να αποφεύγονται τραγικά γεγονότα όπως αυτό του Ολοκαυτώματος, με τα λόγια του Νέλσωνα Μαντέλα “Για να είσαι ελεύθερος δεν αρκεί απλά και μόνο να σπάσεις τις αλυσίδες, αλλά να ζεις με τέτοιο τρόπο που να σέβεται και να ισχυροποιεί την ελευθερία των άλλων”. Δηλαδή, “Να αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου”.

Αυτό έπραξαν άδοξα και υπερήφανα Έλληνες Χριστιανοί, οι Έλληνες Δίκαιοι των Εθνών που τιμούμε σήμερα, στους Εβραίους συμπολίτες τους.
Εξοχότατε Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,

Όπως γνωρίζετε, σε λίγη ώρα, με απόφαση του Προέδρου της, η Βουλή των Ελλήνων διοργανώνει Ειδική Εκδήλωση Τιμής για την Ημέρα Μνήμης των Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος.

Επίσης, σήμερα με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, όλες οι σχολικές Μονάδες της χώρας θα αφιερώσουν δίωρες εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος. Φέτος το θέμα είναι οι Έλληνες Δίκαιοι των Εθνών, ποιοι ήταν και τι έκαναν για να διασώσουν Εβραίους συμπολίτες τους.

Δύο αποφάσεις – σταθμοί που τιμούν την Ελληνική Πολιτεία.

Ευτυχής σύμπτωση η κυκλοφορία αυτές τις ημέρες του Βιβλίου που εξέδωσε το Υπουργείο Εξωτερικών με τίτλο «Οι Έλληνες Δίκαιοι των Εθνών».

Έτσι, το Μνημείο, που σε λίγο θα προβείτε στα αποκαλυπτήριά του, θα δηλώνει την οφειλόμενη τιμή και μνήμη προς τους 328 Ήρωες – Έλληνες Δικαίους των Εθνών, όχι μόνον από τους Έλληνες Εβραίους, αλλά, με την παρουσία σας, από το σύνολο του Ελληνικού λαού.